

TERMENI DE REFERINȚĂ

Proiect: Elaborarea reglementărilor privind stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar (FGDSB)

Coordonator de proiect: Dl. Niculae Vulpescu, Director al FGDSB

Director de proiect: Dl. Alexandru Matei, director adjunct al FGDSB

Director Adjunct de proiect: [șef de serviciu din cadrul Direcției Supraveghere a B.N.R.]

Membrii grupului de lucru: experți din cadrul FGDSB (Corina Irimiea, expert, serviciul Analiză și control la instituții de credit), B.N.R. – Direcția Supraveghere și Direcția Stabilitate financiară, ARB și/sau din cadrul instituțiilor de credit participante la FGDSB.

Consultant/consultanți extern/i: Djurdjica Ognjenovic, expert croat în domeniul schemelor de garantare a depozitelor, membră a echipei Programului Convergence care a realizat studiul în baza căruia a fost modificată politica de finanțare a FGDSB și/sau alți consultanți externi

I- Context

În anul 2006, cadrul juridic al FGDSB, respectiv Ordonanța Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost modificat și completat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 280/2006.

Principala modificare adusă se referă la schimbarea politicii de finanțare a FGDSB, respectiv trecerea de la finanțarea, în principal, din contribuțiile ex ante ale instituțiilor de credit participante la FGDSB la o finanțare mixtă, în cadrul căreia contribuțiile instituțiilor de credit participante sunt completate de linii de credit stand-by anuale acordate de acestea FGDSB. Tragerile din aceste linii de credit pot fi efectuate numai în cazul necesității completării resurselor financiare proprii destinate plății compensațiilor în situația falimentului unei instituții de credit.

În cadrul acestei noi politici de finanțare a FGDSB, necesarul de resurse (atât proprii, cât și cele provenind din liniile de credit stand-by) este determinat astfel încât să asigure un nivel adecvat al gradului – țintă de acoperire a expunerii. Gradul – țintă de acoperire a expunerii FGDSB este calculat ca raport între volumul resurselor financiare necesare

FGDSB în eventualitatea producerii de falimente ale unor instituții de credit și suma totală a depozitelor garantate.

La baza formulării propunerilor de modificare a cadrului de reglementare a stat studiul realizat în cadrul Programului Convergence, derulat sub egida Băncii Mondiale și la care au colaborat și experți ai schemei de garantare a depozitelor bancare din Italia.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2006 au fost preluate valorile recomandate de experții străini pentru anul 2006 cu privire la gradul-țintă de acoperire a expunerii (2,3%), cota contribuției anuale a instituțiilor de credit (0,2%) și suma totală a liniilor de credit stand-by (150 milioane EUR), precum și valoarea cotei contribuției anuale a instituțiilor de credit pentru 2007 (0,1%).

În ceea ce privește nivelurile pentru anul 2007, având în vedere faptul că aplicarea recomandărilor Programului Convergence cu privire la gradul-țintă de acoperire a expunerii FGDSB ar fi implicat atât creșterea cotei contribuției anuale a instituțiilor de credit (și, implicit, modificarea legii de funcționare a FGDSB), cât și majorarea sumei totale a liniilor de credit stand-by, FGDSB a propus ajustarea corespunzătoare a gradului-țintă de acoperire a expunerii, pe total și pe cele două componente ale sale, precum și adoptarea recomandării Programului Convergence cu privire la suma totală a liniilor de credit stand-by (190 milioane EUR). Propunerile au fost făcute pe baza unor analize întreprinse în cadrul FGDSB utilizând metodologia din Normele FGDSB nr. 1/2004 privind stabilirea contribuției anuale majorate a instituțiilor de credit, metodologie aplicată pe baza datelor furnizate de Direcția Supraveghere, precum și a punctelor de vedere ale direcțiilor de specialitate din cadrul Băncii Naționale a României (Stabilitate financiară și Supraveghere) cu privire la riscul instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului bancar din România.

În ceea ce privește coordonatele politicii de finanțare a FGDSB în anul 2008, au fost efectuate noi analize atât în legătură cu atingerea țintei aferente anului 2007 pentru gradul de acoperire a expunerii, cât și cu riscul instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României aprobând în luna noiembrie 2007 propunerile FGDSB cu privire la menținerea cotei contribuției anuale și a sumei totale a liniilor de credit stand-by la aceleași niveluri ca în anul 2007, precum și ajustarea corespunzătoare a gradului-țintă de acoperire a expunerii.

Începând cu anul 2008, în conformitate cu prevederile legii sale de funcționare, FGDSB stabilește anual nivelul celor trei coordonate ale politicii sale de finanțare, respectiv **gradul-țintă de acoperire a expunerii sale, cota contribuției anuale a instituțiilor de credit și suma totală a liniilor de credit stand-by**, pe care le supune aprobării Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a României și le comunică ulterior instituțiilor de credit participante până cel târziu la sfârșitul lunii februarie a fiecărui an.

Potrivit recomandărilor experților Programului Convergence, obiectivul politicii de finanțare a FGDSB este reprezentat de gradul de acoperire a expunerii, format din două componente - ex ante și ex post -, a căror determinare trebuie făcută după următoarele principii:

- *finanțarea ex ante* – acoperirea în proporție de 100%, din resursele proprii ale FGDSB, a pierderii finale așteptate, determinate conform estimărilor conservatoare atât pentru instituțiile de credit cu risc de intrare în faliment (chiar dacă probabilitatea de a intra în faliment este semnificativ sub 100%), cât și pentru cele în observație (instituțiile de credit care, deși par sănătoase, prezintă

totuși caracteristici care se pot deteriora, conducând la o situație probabilă de faliment), valorii obținute adăugându-i-se o marjă adecvată pentru pierderile neașteptate (neprevăzute);

- *finanțarea ex post* - angajarea unor linii de credit stand-by de la instituțiile de credit participante la FGDSB, din care să se efectueze trageri pentru plata compensațiilor în cazul falimentului unei instituții de credit. Liniile de credit stand-by trebuie să acopere 100% din încasările așteptate din recuperarea creanțelor în cazul instituțiilor de credit cu risc de intrare în faliment și 50% din încasările așteptate în cazul instituțiilor de credit în observație.

Cota contribuției anuale a instituțiilor de credit participante la FGDSB, precum și suma totală a liniilor de credit stand-by se stabilesc în funcție de gradul-țintă de acoperire a expunerii.

În vederea stabilirii coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, experții străini au recomandat realizarea, în strânsă colaborare cu direcțiile de specialitate din cadrul Băncii Naționale a României, a unor analize privind:

- evaluarea riscului instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor și identificarea instituțiilor de credit în observație și a celor cu risc de intrare în faliment;
- efectuarea de analize stress test privind riscul de credit, de lichiditate, solvabilitatea instituțiilor de credit, riscul operațional etc., precum și estimarea probabilităților de intrare în faliment a instituțiilor de credit din cele două categorii;
- estimarea pierderii așteptate a FGDSB în ipoteza falimentului instituțiilor de credit din cele două categorii în baza încasărilor estimate din recuperarea creanțelor FGDSB la aceste instituții, un element important în acest sens fiind analiza calității activelor instituțiilor de credit;
- realizarea de analize stress test pentru toate instituțiile de credit în vederea evaluării impactului pe care l-ar avea pe termen mai lung diferite șocuri privind riscul de credit, lichiditatea, etc., estimându-se efectul schimbării încadrării instituțiilor de credit în categorii de risc asupra gradului-țintă de acoperire a expunerii pe cele două componente ale sale – fonduri proprii și fonduri împrumutate;
- efectuarea de simulări anuale pe termen lung privind potențialele modificări ale structurilor financiare ale instituțiilor de credit, precum și luarea în considerare a unor structuri mai rafinate ale activelor și pasivelor acestora (componenta după risc și maturitate reziduală).

În ceea ce privește primul tip de analize recomandate, respectiv evaluarea riscului instituțiilor de credit participante la FGDSB și identificarea instituțiilor de credit în observație și a celor cu risc de intrare în faliment, experții străini au utilizat o metodologie având la bază 5 indicatori ale căror valori-prag în funcție de care se face notarea instituțiilor de credit din punct de vedere al riscului acestora au fost determinate pe baza datelor aferente perioadei 2000-2004.

Metodologia de evaluare a riscului instituțiilor de credit a fost aplicată în cadrul FGDSB pentru date calendaristice diferite, însă unele rezultate obținute cu privire la riscul ridicat al unor instituții de credit au fost infirmate de către Direcția Supraveghere, ceea ce a

condus la concluzia existenței unor probleme metodologice apărute în aplicarea modelului în contextul actual specific sistemului bancar din România. În aceste condiții, având în vedere că o cerință crucială pentru dimensionarea adecvată a resurselor FGDSB este ca rezultatele obținute să aibă un înalt grad de acuratețe, care să reflecte cât mai exact riscul pe care-l prezintă fiecare instituție de credit, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat propunerea ca FGDSB să aibă posibilitatea să beneficieze de concluziile Sistemului Uniform de Rating Bancar – CAAMPL, în forma actualizată de Direcția Stabilitate financiară și Direcția Supraveghere, care se află în curs de definitivare.

Referitor la celelalte analize și principii recomandate de către experții străini în vederea stabilirii gradului-țintă de acoperire a expunerii FGDSB, a cotei contribuției anuale a instituțiilor de credit participante la FGDSB și a sumei totale a liniilor de credit stand-by, se impune elaborarea unei metodologii specifice, adaptate condițiilor actuale ale sistemului bancar românesc, cerințelor și orientărilor existente în calitate de stat membru al UE, precum și evoluțiilor intervenite în ultima perioadă pe plan internațional.

Pe lângă cele menționate anterior, având în vedere noul mod de evaluare a riscului instituțiilor de credit în baza formei actualizate a Sistemului Uniform de Rating Bancar – CAAMPL, precum și faptul că indicatorii folosiți în Normele FGDSB nr. 1/2004 privind stabilirea contribuției anuale majorate a instituțiilor de credit proveneau din fosta versiune a CAAMPL, este necesar ca reglementările privind stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB să cuprindă și prevederi referitoare la cota contribuției anuale majorate a instituțiilor de credit angajate în politici riscante și nesănătoase.

II – Obiectivul proiectului

Elaborarea unui proiect de reglementări, sub forma unui regulament, privind stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, respectiv a gradului-țintă de acoperire a expunerii FGDSB, a cotei contribuției anuale (inclusiv a cotei contribuției anuale majorate) a instituțiilor de credit participante la FGDSB și a sumei totale a liniilor de credit stand-by.

III – Strategie

Pentru a asigura atingerea obiectivului proiectului referitor la elaborarea proiectului reglementărilor privind stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, este necesară examinarea, în condițiile actuale, a metodologiei și analizelor sus-menționate recomandate de către Programul Convergence și clarificarea aspectelor legate de aplicarea acestora. În funcție de rezultatele acestor prime demersuri, grupul de lucru va putea decide în ceea ce privește aplicarea recomandărilor Programului Convergence sau modificarea corespunzătoare a acestora.

Grupul de lucru va ține cont de modificările survenite în Sistemul Uniform de Rating Bancar – CAAMPL dezvoltat de Direcția Supraveghere a B.N.R. și de necesitatea asigurării comparabilității datelor necesare analizelor în condițiile implementării sistemelor COREP și FINREP de raportări ale instituțiilor de credit. În cazul în care forma actualizată a CAAMPL nu va furniza o clasificare explicită a instituțiilor de credit

în categoriile „în observație” și „cu risc de intrare în faliment”, grupul de lucru va stabili modalitatea de clasificare în cele două categorii în funcție de clasele de rating ale CAAMPL.

În scopul efectuării tuturor analizelor care se impun, grupul de lucru va solicita Direcției Supraveghere și Direcției Stabilitate financiară din Banca Națională a României sprijin în realizarea acestora, inclusiv prin asigurarea datelor și informațiilor necesare, potrivit hotărârii din 28 noiembrie 2007 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României.

Prin intermediul Asociației Române a Băncilor, reprezentanți ai instituțiilor de credit participante la FGDSB vor fi invitați să participe în cadrul grupului de lucru pentru a asigura transparența procesului de elaborare a reglementărilor de stabilire a coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, dar nu vor avea acces la datele cu caracter confidențial decât în cazul în care acestea vor fi codificate.

IV- Metodologie: de la demararea proiectului până la atingerea obiectivului acestuia – etape de parcurs

- 1) *Desemnarea membrilor grupului de lucru.*
- 2) *Discutarea și aprobarea termenilor de referință ai proiectului (obiectiv, strategie, metodologie, echipă).*
- 3) *Analiza de către membrii grupului de lucru a documentației existente în legătură cu studiul întreprins în cadrul Programului Convergence, precum și a unor materiale referitoare la experiența internațională în domeniu și a unui document sintetic pe această temă.*
- 4) *Formularea de către membrii grupului de lucru a problemelor care necesită clarificare/detalieri și contactarea și contractarea consultantului extern în acest scop.*
- 5) *Prezentarea de către consultantul extern, în cadrul unei întâlniri cu grupul de lucru, a clarificărilor și informațiilor suplimentare privind metodologia utilizată în studiul Programului Convergence; consultantul extern va elabora, de asemenea, un document de detalieri și explicare a metodologiei utilizate.*
- 6) *Analiza formei actualizate a Sistemului Uniform de Rating Bancar – CAAMPL și stabilirea modalității de clasificare a instituțiilor de credit participante la FGDSB în clasele „în observație” și „cu risc de intrare în faliment”, în cazul în care CAAMPL nu are o astfel de clasificare explicită.*
- 7) *Realizarea analizelor recomandate de către Programul Convergence pe baza datelor din ultimele perioade; în acest sens, responsabilitățile membrilor grupului de lucru vor fi în concordanță cu atribuțiile și competențele aferente entităților din care fac parte.*
Astfel, FGDSB, pe baza datelor privind instituțiile de credit clasificate în categoriile „în observație” și „cu risc de intrare în faliment”, precum și a pierderilor estimate ca urmare a analizei bilanțurilor instituțiilor de credit

respective și a analizelor stress test, va calcula resursele necesare plății compensațiilor și menținerii unei bune capitalizări a schemei de garantare a depozitelor, respectiv gradul-țintă de acoperire a expunerii acestuia, cota contribuției anuale și suma totală a liniilor de credit stand-by.

8) Analiza rezultatelor obținute și solicitarea opiniei consultantului extern.

9) Formularea de propuneri, pe baza rezultatelor etapelor anterioare, cu privire la metodologia adecvată pentru a fi aplicată în stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, respectiv a gradului-țintă de acoperire a expunerii FGDSB, a cotei contribuției anuale, inclusiv anuale majorate, a instituțiilor de credit participante la FGDSB și a sumei totale a liniilor de credit stand-by.

10) Analiza propunerilor formulate și luarea unei decizii cu privire la metodologia adecvată pentru a fi aplicată în stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB, elaborarea acestei metodologii, eventual cu implicarea unui consultant extern, în această situație urmând să fie pregătiți termenii de referință pentru contractarea acestuia.

11) Testarea și validarea metodologiei propuse.

12) Elaborarea proiectului reglementărilor privind stabilirea coordonatelor politicii de finanțare a FGDSB și transmiterea acestuia, spre analiză și avizare, direcțiilor de specialitate din cadrul BNR, ulterior urmând să fie supus spre analiza și avizarea Consiliului de administrație al FGDSB și spre analiza și aprobarea Consiliului de administrație al BNR.

Pentru fiecare întâlnire a grupului de lucru, Direcția SPI România va realiza minuta întâlnirii și va coordona transmiterea documentelor-suport. De asemenea, Direcția SPI România va contacta și contracta, pe baza termenilor de referință agreeți cu conducerea grupului de lucru, consultantul/consultanții extern/i.

V – Echipa proiectului

Echipa va fi compusă din:

- FGDSB: 3 reprezentanți (coordonator, director și membru).
- BNR: 3 reprezentanți (director adjunct de proiect de la Direcția Supraveghere, serviciul responsabil pentru metodologia CAAMPL și 2 membri: un expert din cadrul serviciului menționat și un expert din cadrul Direcției Stabilitate financiară specializat în analize tip stress – testing).
- ARB/instituții de credit: 2 reprezentanți (membri în grupul de lucru, specializați în problematica analizelor de risc).

Echipa proiectului va fi condusă de Directorul de Proiect (reprezentant FGDSB), cu sprijinul Directorului Adjunct de Proiect (reprezentant BNR). Aceștia vor raporta Coordonatorului de Proiect cel puțin după fiecare întâlnire a grupului de lucru.

Consultantul/consultanți extern/i: specialist/specialiști în scheme de garantare a depozitelor în sistemul bancar.